

**Opinia do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej
oraz o zmianie niektórych innych ustaw
(druk nr 396)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa zawiera szereg elementów ważnych dla funkcjonowania Sił Zbrojnych, w czasie gdy nadal funkcjonuje obowiązkowa służba wojskowa, a jednocześnie następuje proces uzawodowienia armii, zmierzający do ukształtowania jej w pełni profesjonalnej struktury. Docelowo służbę wojskową pełnić będą wyłącznie żołnierze zawodowi oraz żołnierze ochotniczej służby kontraktowej.

Propozycje nowych rozwiązań prawnych zawartych w ustawie mają na celu zmianę sposobu prowadzenia rejestracji osób na potrzeby powszechnego obowiązku obrony kraju, wprowadzają zamiast poboru instytucję kwalifikacji wojskowej, której jednym z najważniejszych celów będzie przygotowanie rekrutacji wojskowej do ochotniczych form służby wojskowej, oraz zapewnienie realizacji czynności w ramach kwalifikacji wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny na tych samych zasadach co w czasie pokoju.

Rejestracja nie będzie wymagała osobistego stawiennictwa osób jej podlegających. Natomiast kwalifikacja wojskowa (zastępująca pobór) będzie objęta obowiązkiem osobistego stawiennictwa. Będzie ona polegać na ustaleniu zdolności danej osoby do służby wojskowej, wstępnym przeznaczeniu do poszczególnych form powszechnego obowiązku obrony a następnie na przeniesieniu tej osoby do rezerwy. Osoby, które złożą odpowiedni wniosek będą mogły otrzymać zaświadczenie o uregulowanym stosunku do służby wojskowej.

Ponieważ przewiduje się odstępianie od instytucji poboru w przepisach ustawy o powszechnym obowiązku obrony (oraz w innych zmienianych ustawach) wyrażenia

"poborowy" oraz "pobór" są zastąpione odpowiednio wyrażeniami "osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej" oraz "kwalifikacja wojskowa".

Ustawa zawiera szereg przepisów przejściowych, które w szczególności:

- zapewniają możliwość wykorzystania na potrzeby kwalifikacji wojskowej danych zgromadzonych dotychczas na potrzeby poboru,
- pozwolą rocznikom zgłaszającym się do kwalifikacji wojskowej od początku 2009 r. na automatyczne przejście do rezerwy, z dniem, w którym orzeczenie właściwej komisji lekarskiej stało się ostateczne; przepis ten obejmuje również osoby, które podlegają obowiązkowi stawienia się do poboru na mocy przepisów obowiązujących do dnia wejścia w życie niniejszej nowelizacji.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony do Sejmu, jako projekt poselski. Stał się przedmiotem prac sejmowej Komisji Obrony Narodowej. Powołana została podkomisja nadzwyczajna. W efekcie prac podkomisji zgłoszono propozycje zmian do przepisów projektu mające na celu ich doprecyzowanie. Istotną zmianę Komisja wprowadziła do przepisu przejściowego (art. 18) i polegała ona na usunięciu oznaczenia rocznika osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej, w 2009 jako jedyne objętego tym przepisem.

Na etapie II czytania zgłoszonych zostało przez Radę Ministrów 5 poprawek, w związku z czym projekt ustawy został skierowany ponownie do Komisji. Poprawki zostały poparte przez Komisję i przyjęte przez Sejm w III czytaniu. Ustawa została uchwalona w dniu 5 grudnia 2009 r.

III. Uwagi szczegółowe

- 1) w art. 1 w pkt 4 w lit c, w ust. 3c przepis nie określa terminu, w jakim można wnieść odwołanie od orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 4 w lit c, ust. 3c otrzymuje brzmienie:

"3c. Od orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej przysługuje odwołanie, odpowiednio osobom, o których mowa w ust. 3b, do wojskowej komisji lekarskiej będącej organem wyższego stopnia, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.";

- 2) w art. 1 w pkt 13, w ust. 3 wyrazy "do trzech miesięcy" zastępuje się wyrazami "ponad trzy miesiące";

- 3) w art. 1 w pkt 16, w art. 39a w ust. 1 zawarty jest przepis, w myśl którego wójt lub burmistrz (prezydent miasta) orzeka o konieczności sprawowania opieki nad członkiem rodziny przez osobę podlegającą obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej. Przepis ten nie określa kręgu osób uprawnionych do występowania z wnioskiem w tej sprawie, są one wskazane w przepisie upoważniającym Radę Ministrów do wydania rozporządzenia stanowiąc wytyczną do wydania tego aktu.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 16, w art. 39a w ust. 1 po wyrazach "(prezydent miasta)" dodaje się wyrazy "na uzasadniony wniosek osoby podlegającej obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej lub członka jej rodziny";

- 4) w art. 1 w pkt 59 w zmianie dotyczącej w art. 44a w ust. 1 wprowadza się obowiązek kierowania osób powoływanych do czynnej służby wojskowej do wojskowej pracowni psychologicznej w celu wydania orzeczenia psychologicznego w zakresie braku przeciwwskazań do odbywania określonej służby. W przypadku niestawienia się osoby obowiązanej na badania, o fakcie niestawienia informuje się wojskowego komendanta uzupełnień. Przepisy wskazanego art. 44a, ani inne zawarte w ustawie nie stanowią jakie konsekwencje poniesie osoba obowiązana w związku z faktem niestawienia się w wojskowej pracowni psychologicznej. W trakcie dokonywania ostatniej nowelizacji ustawy dodana została odpowiednia poprawka do art. 224 ust. 1, nie została ona jednak uwzględniona w tekście obecnie uchwalanej nowelizacji.

Propozycja poprawki

w art. 1 w pkt 59, pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) nie stawia się do kwalifikacji wojskowej przed wójtem lub burmistrzem (prezydentem miasta), przed właściwą komisją lekarską lub przed wojskowym komendantem uzupełnień w określonym terminie i miejscu, nie stawia się do wojskowej pracowni psychologicznej albo nie przedstawia dokumentów, których przedstawienie zostało nakazane,";

- 5) w art. 3, w art. 4 w pkt 2 oraz w art. 9 w pkt 2 wyrazy "w art. 56 ust. 1a" zastępuje się wyrazami "w art. 56 w ust. 2".

Beata Mandylis

Główny legislator